

I ara, a l'hemicicle

Pere Vilanova analitza la dificultat de combinar els resultats electorals de cadascun dels països comunitaris per confegir un parlament en el qual els grups són ideològics i no estatals.

Aquestes darreres setmanes, certament, han posat de relleu unes quantes coses. I una de les més evidents és que el desinterès creixent dels ciutadans europeus pels anomenats "afers comunitaris" ha trobat en les eleccions europees una gran ocasió de fer-se notar.

La culpa no és dels ciutadans: l'"euroescepticisme" té moltes raons i les reaccions dels europeus només poden ser considerades un símptoma, o si es vol, una conseqüència, però no pas la causa de la situació.

Però tampoc és culpa —si n'hi ha cap— del Parlament europeu o dels europarlamentaris. Les darreres estadístiques mostren que aquests són absentistes en grau desigual, però no pas més que els parlamentaris dels parlaments estatals. I això, si parlem de les cambres baixes, que són les que treballen; si ho comparem amb els senats, l'activisme laboral dels d'Estrasburg és esfereïdor... No, els europarlamentaris no són molt diferents (pel que fa a dedicació) dels altres parlamentaris. Potser tenen fins i tot un perfil més convençut, un esperit més militant o més "pioner": el Parlament europeu és una cambra jove, i la seva elecció per sufragi universal només data de 1979. I de totes les institucions comunitàries (Consell Europeu, Consell de Ministres, Comissió, Tribunal de Justícia, a més del mateix Parlament), aquesta és, juntament amb la Comissió, la que mostra més "patrotisme europeista" i és capaç de plantar cara a institucions més preocupades pels interessos dels estats membres.

Ara bé, quina relació hi ha entre la seva composició i les seves funcions? És cosa sabuda que el Parlament europeu no detenta —o només ho fa de manera parcial i imperfecta— dues de les funcions clàssiques de tot parlament estatal o subestatal; el poder legislatiu i el control de l'acció de l'executiu. Però en canvi se suposa que, des de 1979, compleix dignament la tercera gran funció de tot parlament digne

d'aquest nom: la representació. Efectivament, els europarlamentaris surten d'eleccions competitives, amb dotze sistemes electorals matisadament diferents, amb el territori dels estats membres com a circumscripció, amb les excepcions puntuals d'Itàlia, Irlanda i Bèlgica. Gran Bretanya, com sempre, és un cas a part per la seva afeció al sistema majoritari amb 87 circumscripcions. I aquestes dotze eleccions, plurals i competitives, veuen l'enfrontament de partits de tot tipus que són els mateixos que competeixen en llurs eleccions estatals. De manera que aquells que

clàssic dreta-centre-esquerra. Cal no perdre de vista la complexitat afegida de la confusió en l'autoadjudicació d'aquest criteri en molts partits. Particularment a la dreta, que continua sense voler dir-se dreta (és significatiu que els únics que s'ho diuen són els grups neofeixistes agrupats sota l'etiqueta "Dretes Europees").

Però també hi ha una fragmentació en les agrupacions ideològiques derivada d'altres divisions, sobretot en l'eix laic-religiós. Així els diversos democristians (Partit Popular Europeu) viuen a banda dels conservadors anglesos o dels gaullistes francesos, que no es poden permetre tal amalgama, per bé que estiguin d'acord amb el 90% dels temes proposats pel PPE. Un altra fragmentació s'ha produït a l'esquerra ex-comunista. Només els socialistes han conservat una certa continuïtat, fonamentada en la relativa estabilitat que ha trobat la Internacional Socialista com a règim de concertació flexible entre socialistes. Però un clivatge addicional, d'importància presumiblement en augment, és el que separa centres i perifèries (per utilitzar els termes de la ciència política), és a dir, els espais propis que cerquen els partits nacionalistes o de "regionalismes forts". Cal sumar a tot això altres variants ideològiques minoritàries però significatives, com els diversos tipus de "verdisme", l'estranya coalició del grup "Arc de San Martí" o no inscrits en cap grup parlamentari.

El lector haurà deduït la dificultat final; molts partits, i no solament els petits, s'autodefineixen en tots els eixos simultàniament (dreta-esquerra, centre-perifèria, laïcisme-confessionalisme, ecologia, minoria, etc.). Això fa que el Parlament europeu sigui la representació complexa d'un "sistema europeu de partits", a partir d'una estranya combinatòria entre dotze sistemes de partits diferents i les internacionals ideològiques clàssiques (socialdemòcrata, democristiana, liberal, conservadora).

Pere Vilanova

Parlament europeu. La seva composició és complexa.

obtenen escó, arribats al Parlament europeu, s'agrupen per afinitat ideològica, no per delegacions estatals. Aquesta és la qüestió més important del tema que ens ocupa, i que justifica la importància de les eleccions estatals.

Per què? Perquè és l'única institució comunitària on explícitament trobem l'expressió d'un sistema transnacional o supranacional de partits polítics. Des d'aquest punt de vista, un objecte d'anàlisi aparentment en crisi (les eleccions europees, el Parlament europeu) recupera interès. Un primer problema és que la varietat de partits que trobem als dotze estats membres de la Unió Europea és enorme, i no resulta suficient el criteri del ventall